

LOHI – LAPIN MENETETTY TOIVO?

Jani Leppäjärvi kirjoitti 15.7. Meän Tornionlaaksossa vuoden 2010 lohisaaliin romahduksesta Tornionjoella. Leppäjärvi toivoo, että viimeistään nyt poliitikot tekevät tekoja luonnon lohen ja taimenen pelastamiseksi. Juna meni jo!

Poliitikot pettivät Tornionlaakson ja Lapin asian. Pitkällisessä lohitaistelussa esitettyjä lupauksia ei täytetty.

Lohen nousun parantaminen Tornion-Muonionjokeen olisi ollut myös Suomen yhteiskuntataloudellisen edun mukaista. Näinhän valtioneuvoston tarkastusvirasto perusteli vuonna 2007 esitystä kalastuspolitiikan muutoksista vapaa-ajankalastusta suosivaan suuntaan ja ammatillisen sivutoimikalastuksen rajoittamiseksi. Ekologiset arvotkin olisivat riittäneet.

Hyvin näkyvää lohitaistelua käytiin kymmenkunta vuotta. Tulos on se, että Itämeren ja Pohjanlahden lohiasetus ja uusi Tornionjoen kalastusalueen kalastussääntö ovat huonompia kuin 10 vuotta sitten.

2008 voimaan tullut lohiasetus aiensi Pohjanlahdella lohenpyynnin aloitusta viidellä päivällä, kun sitä vertaa vuonna 2000 voimassa olleeseen aikarajoitukseen. Aiennus on 10 päivää verrattuna Tornionjoen kuuluisiin lohivuosiin 1996-1997.

Lisäksi uusi lohiasetus vapautti pyynnin kokonaan aikarajoituksista Suomen aluevesillä varsinaisella Itämerellä, Ahvenanmerellä, saaristomerellä ja alisella Pohjanlahdella. Uudenkaupungin tienoille asti lohta, mukaan lukien kudulle nousevat lohiparvet, saadaan pyytää milloin hyvänsä. Vanhasen hallituksen ja maa- ja metsätalousministeriön mielestä lohi on lentokala, jota ei tarvitse noilla alueilla suojella.

Tornionjoen kalastusalueen merialueella eli Itämeren luonnonlohen tärkeimmän kutujoen edustalla lohen ja meritaimenen laillinen pyynti aientuu voimaan astuvan uuden rajajokisopimuksen ja siihen sisältyvän kalastussäännön myötä. Eduskunta hyväksyi kesällä tätä koskevan lain.

Rajasopimuksen myötä Suomen alueella lohen ja meritaimen pyynti on sallittua Tornionjoen edustalla ensi vuonna 17.6. alkaen. Tänä vuonna aloitusaika oli 3.7.

Rajajokisopimuksen vaikutus Tornionjoen edustalla Ruotsin merialueella on tulkinnanvaraisempi. Siellä kiinteät pyydykset on saatu asettaa meren aikaisemmin kuin Suomessa: ulompana 1.6. ja lähempänä jokisuuta 11.6. Niillä on tosiasiaa pyydetty lohta. Myös lohen ja taimenen pyynti on saanut alkaa aikaisemmin kuin Suomessa: ulompana 11.6. ja lähempänä jokisuuta 3.7. Uuden rajajokisopimuksen perusteella kaiken kalan pyynti kiinteillä pyydyksillä alkaa Suomessa ja Ruotsissa samaan aikaan eli 17.6.

Tornionjoen lohen saalismäärät 2000-luvulla olivat jo viitenä vuonna samantapaisia kuin 1990-luvun alussa. Nyt taitaa olla kuudes tulossa. Simojoella lohen nousu on jo vuosia mennyt alas päin. Kunnanjohtaja Esko Tavia kalasti ahkerasti lohta, mutta saa ehkä ydinvoimalan ja kylmän veden kalalle lämmitetyn altaan.

Korkeaojan asetuksella aiennettiin meripyyntiä ensin väliaikaisesti vuosiksi 2005-2007. Perusteluna oli se, että EU:n määräämä ja vuosina 2005-2007 asteittain voimaan astuva Itämeren ajoverkkokielto lisää pyydettyjen ja myös kudulle nousevien lohien määriä. Hallituksen päätökseen liitettiin tuolloin ponsi, velvoite huolehtia siitä, että Tornionjoelle nouseva lohimäärä mahdollistaa Tornionjoelle elinvoimaisen matkailukalastuksen kehittymisen. Joki-varren väki tietää, että kävi päinvastoin

Pahoin pelkään, että norpan kohtalo on ensin meritaimenen ja sitten lohen edessä. Saimaannieriä elää enää istutusten varassa. Olemme tuhonneet vesistämme sammen ja jopa metrien pituiseksi kasvaneen monnin. Jos muistan oikein, Päijänteen luonnonvarainen järvitaimenkanta on nykyisin muutaman kymmenen emokalan varassa. Tornionjoen vaellussiikakanta on heikentynyt vuosikymmeniä – määrältään ja keskikooltaan.

Kalakannat hupenevat. Pyyntikeinot tehostuvat. Molemmat huijaa vauhtia noin puolivuosisataa. Hupenevat ammattikalastajat ja ns. ammattikalastajat vastustavat raivokkaasti kohdennettujenkin kalastusrajoitusten, kalakantaa vahvistavien rajoitusten lisäämistä. Suomen Ammattikalastajaliittokin on edelleen vaatinut lohenpyynnin aikarajoitusten poistamista.

Suomen ja Itämeren oloissa mahdollisuuksia olisi parempaan kuin suurilla merillä, joissa vauraiden maiden kalastuslaivastot rosvoavat pahemmin kuin Somalian merirosvot. Lohen vapaa

nousu Tornionjokeen olisi kaivostoiminnan jälkeen Lapin suurin taloudellinen mahdollisuus. Se on hyvin suurelta osin kansallisten päätösten varassa.

Nykyisistä valtapoliitikoistamme ei ole suunnan näyttäjiksi. Lapin valtapuolue, keskustakin, kalastaa mieluummin suurempia äänisaaliita Varsinais-Suomen ja Pohjanmaan rannikolta kuin Lapiasta. Sen hallussa on koko lohitaistelun ajan ollut myös alan ministeriö.

Kari Kannala
asianajaja